

de heer Poorter reeds bij de inzending, d.d. 29 sept. 1964, van zijn hierboven afgedrukte mededeling.

Op zijn verzoek om nadere gegevens ontving Prof. Voous op 25 oktober nog de volgende inlichtingen van de heer Van Ingen:

De waarnemingen liepen van 19 juni, ca. 14.30 tot 21 juni, ca. 16.30 uur; de afstand bedroeg minimaal ca. 15 m; kijker: 7 x 50.

Snavel rose; hals wit; borstsierveren roodbruin; vleugels wit; staart wit; zijkant van het lichaam onder de vleugels vanaf de vleugelboeg naar de staart, roodbruin; poten lichtrose, naar de voet overgaande in groenrose.

Van de in het N a a r d e r m e e r waargenomen „witte reigers”, te weten 19 juni door de heren Poorter en Dubbeldam en „enkele malen” door de heer Schaap (zie boven), staat de identiteit niet vast; evenmin is dit het geval met de „kleine witte reiger met gele snavel”, aldaar vanuit de trein waargenomen door prof. Voous, die op 26 juni vanuit de auto ook bij M u i d e n een „kleine witte reiger” zag zonder tot determinatie te durven overgaan.

Samenvattend kunnen we dus vaststellen, dat zomer 1964 tenminste 2 Koereigers in ons land hebben vertoefd: een geringd exemplaar in ieder geval van 19 tot 21 juni en een ongeringd individu van 2 tot 3 juli.

Voorts lijkt het alleszins aannemelijk dat ook de op de andere hierboven vermelde dagen gedane waarnemingen van „kleine witte reigers” in dezelfde omgeving, ten dele of geheel op de gesignaleerde Koereigers betrekking hebben.

In een schrijven aan de leden van de Commissie voor de Nederlandse Avifauna van 29 juni 1964 vestigde prof. Voous er nog de aandacht op, dat wat de geringde vogel betreft de mogelijkheid bestaat, dat dit een in de Coto-Donana in Zuid-Spanje geringd exemplaar zou kunnen zijn geweest. In ieder geval is de Koereiger thans door de Commissie op grond van de waarnemingen in 1964 als nieuwe soort voor onze Avifauna aanvaard.

(t.K.).

EEN WAARNEMING VAN JOHANSSENS RIETGANS IN W.-BRABANT

Op 9 februari 1964 werd door A. B. Wittgen en ondergetekende op een laaggelegen weiland ten westen van het dorp Roode Vaart een Rietgans waargenomen, die wij op grond van de hierna te noemen kenmerken voorlopig als *Anser fabalis johanseni* hebben gedetermineerd. De vogel kon onder zeer goede waarnemingsomstandigheden (geringe afstand, goede zichtbaarheid) van achter een dijk worden geobserveerd (kijkmateriaal: Beck 22 x 80 en Leitz 12 x 60). Hij bevond zich in het gezelschap van 4 *fabalis*-rietganzen (*Anser fabalis fabalis*) en 1 Kolgans (*Anser albifrons albifrons*). In hetzelfde weiland hielden zich eveneens een tiental Grauwe Gansen (*Anser anser*) op.

Hoewel de andere Rietganzen, tot het zuivere *fabalis*-type behorend, uiteraard zeer grote Rietganzen waren, stak Johanssens gans er duidelijk boven uit:

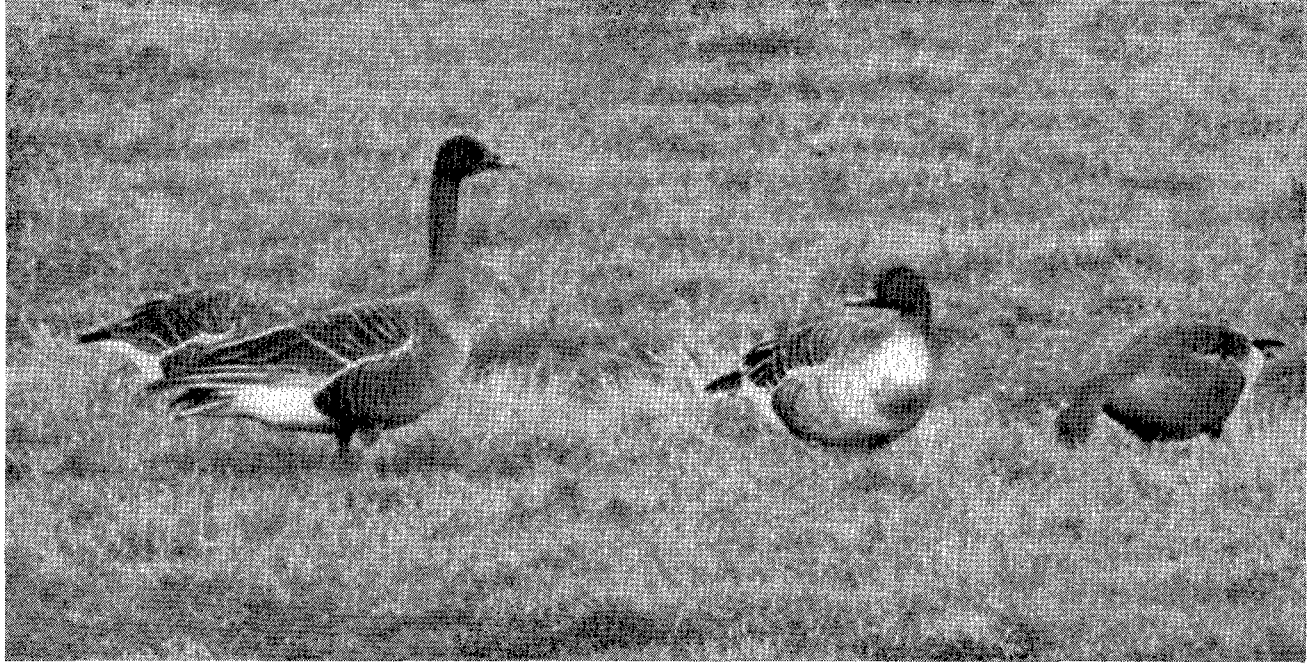

Foto: Th. MULDER, copyright.
De voorlopig als *Anser fabalis johanseni* gedetermineerde Rietgans (links) naast *Anser fabalis fabalis*, Klundert, 23 febr. 1964.

zwaar lichaam, lange hals, zeer lange en slanke snavel (in vorm niet ongelijkend aan die van *Cygnus cygnus*). De vogel leek groter dan de Grauwe Ganzen en iets donkerder van verenkleed dan de *fabalis*-rietganzen. De zeer opvallende snavel was, in tegenstelling tot de praktisch uniform oranje snavels van de 4 andere Rietganzen, overwegend zwart. De zwarte kleur strekte zich uit op boven- en ondersnavel van de basis tot duidelijk voorbij de neusgaten; héél vooraan bevond zich een zeer kleine en smalle oranje ring, terwijl snavelpunt en nagel zwart waren. De bij *fabalis* vaak voorkomende smalle witte ring aan de snavelbasis ontbrak bij *johanseni* geheel. De beschreven vogel was een overjarig exemplaar.

In de vlucht vertoonde de gans een massieve indruk; zij sloot zich aan bij de 4 overige Rietganzen en de groep verwijderde zich over het Hollands Diep in noordwestelijke richting.

Anser fabalis johanseni, de Taigarietgans, die zich oostelijk bij *fabalis* aansluit, bewoont de naaldwoudzone van West-Siberië, oostelijk tot de Khatanga rivier en zuidelijk volgens Delacour tot 61°—62° N. De wintergebieden blijken hoofdzakelijk in Iran, Turkestan en West-China te liggen.

Voor Nederland vermeldt Kist (*Ardea* 44: 190—191) 2 verzamelde exemplaren en één waarschijnlijke waarneming (een groepje van 5 of 6 ganzen op 26 februari 1956 bij Made). Huyskens meldt een mogelijke waarneming, waarbij echter de snavelkleur niet zeker kon worden gecontroleerd, begin 1964 in de Ospelse Peel.

Er zij op gewezen dat ondergetekende, tijdens jarenlange en regelmatige rietganzen-observaties, nog nooit tevoren zo'n opvallend grote Rietgans, met de zo speciale snavelvorm en kleuring, heeft waargenomen.

Johansens Rietgans werd op 22 februari 1964 op nagenoeg dezelfde plaats opnieuw waargenomen, in gezelschap van de 4 *fabalis*-vogels, door G. Huyskens, H. van der Vloet en J. de Ridder.

Tenslotte kon T. Mulder, op 23 februari 1964, de vogel, die toen in het gezelschap van 5 *fabalis*-ganzen was, fotograferen. De foto, die zeer goed Johansens en één *fabalis*-gans weergeeft, toont duidelijk de typische snavelvorm en kleur aan, de grootte van de vogel en de lange hals. Bijzondere aandacht dient gegeven aan de snavelengte, die de koplengte evenaart. Mulder (*in litt.*) beschrijft de gans als volgt:

„Alle 6 rietganzen vertoonden duidelijk taiga-kenmerken: 5 ervan met overwegend oranje snavels, en het zesde exemplaar duidelijk groter — opvallend slank; zeer lange hals — de dunne, lange snavel met smalle oranje ring; — donkerder verenkleed dan de 5 andere en relatief geringere rugstreping. Ook in de vlucht viel de *johanseni*-rietgans onmiddellijk op door zijn grootte. Ik heb ook even een zeer zwaar geluid gehoord. De 5 andere leken mij duidelijk *fabalis*-ganzen.”

Dezelfde waarnemer noteerde de *johanseni*-rietgans voor het laatst in hetzelfde gebied, op 12 maart 1964.

W. G. Suetens.